

Van de redactie

De kredietcrisis, ontstaan in de Verenigde Staten, heeft tot een wereldwijde recessie geleid, die ook in Nederland toeslaat. Zowel op korte als op lange termijn zijn economische maatregelen nodig die een eind maken aan het grenzeloze vertrouwen dat de welvaart ombepert en probleemloos voor iedereen kan blijven groeien. Deze aflevering van het *Tijdschrift voor Openbare Financiën* is volledig gewijd aan die recessie. Besproken worden de oorzaken, achtergronden en oplossingsrichtingen voor Nederland. De Kam gaat in zijn artikel in op de oorzaken van de kredietcrisis, op de gevolgen daarvan en op de maatregelen die de diverse overheden daartegen hebben getroffen en nog moeten treffen. Wat zijn de gevolgen voor de begrotingssaldi en schuldquota, mag worden vertrouwd op de werking van de automatische stabilisatoren en hoe wordt het vertrouwen hersteld in het functioneren van de financiële markten?

De Haan beschrijft de gevolgen van de kredietcrisis voor de Nederlandse overheidsfinanciën. Zijn de getroffen Nederlandse maatregelen voldoende effectief? Wat is hun effect op EMU-saldo en schuldquote? Hij concludeert onder meer dat Nederland grote risico's loopt omdat veel maatregelen uit garanties bestaan waarvan het effect op EMU-saldo en staatsschuld onduidelijk is.

Gradus gaat in zijn artikel dieper in op concrete overheidsbestedingen. Hij behandelt de open-einderegelingen die door de kredietcrisis gepaard zullen gaan met begrotingsoverschrijdingen (kinderopvang, AWBZ en sociale-zekerheidsregelingen). Om te grote overschrijdingen te voorkomen wil hij via beperkende polisvoorwaarden of subsidieregelingen komen tot duidelijke keuzes. Het artikel van Gradus is een bewerking en actualisering van zijn inleiding tijdens een seminar van de Wim Drees Stichting op 18 december 2008.

Van der Zwan plaatst de huidige crisis in een historisch perspectief. Hij komt tot een aantal aanbevelingen: geen loonmatiging, maar wel verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd, herziening van de renteaftrek op de eigen woning, herschikking van overheidsuitgaven en voor steun aan bedrijven bepleit hij de heroprichting van de Nationale Investeringsbank.

In het laatste artikel bepleit Kleinknecht een geheel andere oplossing van de kredietcrisis. Volgens hem is één van de oorzaken van de crisis het disfunctioneren van de huidige ondernemingsstructuur. Om herhaling te voorkomen bepleit hij het geven van meer macht aan de werknemers, waardoor ondernemingen meer gericht worden op continuïteit op lange termijn.

De artikelen in deze aflevering van TvOF zijn geschreven vóór het bekend worden van de kabinetsplannen ter bestrijding van de crisis.

Leen Hoffman, eindredacteur